

Издази три пут у месецу на 1 $\frac{1}{2}$ табаку Претплата се шаље напред уредништву. Неплаћена писма од нередовних дописника не примају се.

ПАСТИР

За све српске крајеве стаје на годину 60 гр или 6 фор. на по године 30 гр. 3 фор. или на три мес. 15 гр. или 1. фор. и 50 новчића.

ЛИСТ ЗА НАУКУ И КЊИЖЕВНОСТ ДУХОВНОГ САДРЖАЈА.

Издаје и уређује РЕКТОР БОГОСЛОВИЈЕ ПРОТА Никола Поповић.

САДРЖАЈ: Слово. — Мисли о недељним школама. — Уредништву „Пастира“ — Страдање св. мученика Ђорђа србина. — Још једна реч о стању нашега свештенства. — Казивање — Из историје хришћанске цркве. — Огласи. —

С Л О В О

У ТРЕЋУ НЕДЕЉУ (КРСТОПОКЛОНУ) ВЕЛИКОГ ПОСТА.

Крстѣ твоѣмѣ покланјемса Владико.

Св. црква износи данас пред нама св. крст, да му се као хришћани свечано поклони мо и да га с љубављу целу јемо . Па за то и пристоји, да се данас бл. хр. сетимо, шта је свети крст био и како се сматрао пре распетија на њему Господа Исуса Христа, шта је после и шта је сада.

Како се дакле сматрао крст у старо доба — пре Господа Исуса Христа?

До долазка на земљу Исуса Христа, једно само име крста потресало је срце свакога и плашило је цео свет; јер су на крсту распињали само највеће злочинце, који су ту у мукама свршавали свој живот. И ти крстови казни изгледаху, као што је човек кад рашири своје руке, па су злочинца прикивали крсту тако, да је он највеће муке трпио. Преставите себи то, да се човек прикива крсту ексерима на раширеним рукама и ногама, па да тежина тела прави веће ране онде где су ексери. И у том тежком ста-

њу — човек да проведе три дана. О, како би мила била смрт да прекине страшне муке! Јер, то несвест, то жеђ од ватре, које тада пали срце човека — теже су од саме смрти. Но поред ових превеликих мука, које распети на крсту трпи, још се муке увеличавају безчасћем, којим се прати умирући на крсту. Оваква смрт на крсту, толико је била бесчасна, да су се распета на крсту лица — лишавала погребача и држало се да су она проклета (вгор. 21, 23.) Римљани, као грађани ни су никад били кажњени том страшном смрћу, него је та казна била за друге народе, и смрт на крсту држала је се за најжешћу и најсрамотнију, па гле! том тежком смрћу — људи уморише свога Господа и Спаситеља — Исуса Христа!

И ако је Исус Христос био на крсту само три сахата а после је умро, и од побожних људи честно сарањен; но и толико времена — висити на крсту, увеличавати ране своје свом тежином тела, имати језик, који се исушио од тока крви, — па у тој жеђи немати воде, него сирће помешано са жучи — то су страшне муке! Но овима — додајте још и оне укорје и посмевања, која пробадаху срце мученика, па ће те у неколико поњати ужасне патње и страдања. Али и то није све. — Сетите се, да праведника оставише сви утренићу његових мука. Он беше као упустићи усамљен без сваке утехе. Само се могла приближити распетоме Христу пречиста Његова богомајка и възљубљени ученик Јован, и то онда, кад се пакост злотвора Његових мало утиша, и када се злобна гомила зверских гледаоца поче разилазити. Но ако је Спаситељ и осетио неку утеху од долазка ових възљубљених лица, — то је могло бити само за одвећ кратко време.

Па зашто је и за кога је страдао тако Господ Исус Христос? Он није страдао због своје кривице, јер је невин и безгрешан; није страдао за то што није могао да избегне страдање, — јер је могао да скупи безбројне ангеле за своју одбрану, али је Он по својој вољи склонио се да претрпи

овака тешка страдања за људство — за све нас. Ми као грешници, морали би се вечно мучити и страдати за своје грехове, а Спаситељ наш, по својој благи и љубави к нама, — благоизволио је избавити нас од ове несреће, па гле! какве је муке претрпιο да нас спасе и избави! Да задовољи вечну правду Божију оскорбљену нашим греховима, — Исус Христос — свет и праведан, би распет и уморен на крсту у страшним мукама.

Па после распећа Христовог, шта поста, и шта је крст нама сада?

После тога, кад пострада и умре на крсту Богочовек, Спаситељ наш Господ Исус Христос, — Он освешта крст, и учини да крст не буде више оруђе казни, него да буде оруђе божие благодети, — и тако крст поста свети знак спасења нашег. Св. Апостоли крстом Христовим гонише демоне, васкршаваху мртве, исцељаваху болесне, побеђаваху непријатеље, и силом св. крста, завладаше светом. По речима светих отаца, нема страсти, нема похоти која би се могла противити великој сили крста Христовог. Крст чини човека чиста да још буде чишћи, а окаљаног грехом очишћава. Силом крста Христовог — велики цар Константин победи и савлада непријатеље вере Христове; — крст је силно оружје, којим се савлађује и сатана — враг нашег спасења. Ето шта поста крст, после страдања на њему Господа Исуса Христа!

И зар је после тога чудно, што ми на сваком месту видимо св. крст? Ми видимо крст и на цркви, по домовима и улицама, ми се крстимо и на молитви, — рађамо се и умиремо с крстом, — и на гробу стојећи крст потврђује нашу веру у силу крста. Свуда видите крст, којим се и започиње и свршује свака богомоља и свако наше дело. Крст украшава круне царске и војничке заставе, крстом се награђује заслуге — учињена цркви и домовини.

Но крст, бл. хр., може бити спасоносан нам само онда,

ако се ми с вером и почитањем клањамо распетоме на крсту Господу Исусу, и ако ми крст изображавамо на себи правилно. А ми се правилно крстимо онда, када сложимо три прста први у једно, а она друга два савијемо, па мећемо руку — најпре на чело, за тим на груди, после на десно и на лево раме. Три прста вако састављена у једно, исказују нашу веру у ту истину, да је Бог један у Светој Тројици: Отац, Син и св. Дух, — а два друга савијена прста, исказују нашу веру у то, да је син Божији — Господ Исус Христос Богочовек, — да је у Њему природа Божанска и човечија. Јединство триличног Бога, и богочовештво сина Божијег, — нашега Спаситеља — то су две најглавније истине, то је основ наше православне хришћанске цркве, то је слика целе вере наше у скраћеном изгледу.

И кад хришћанин — крстећи се — меће руку на чело на груди. — после с' деснога на лево раме, — он представља на себи крст, чиме исказује веру, да је син Божији — Исус Христос избавио нас својим тешким мукама на крсту од вечне смрти и суда. И тако, када се ми крстимо и мећемо три сложена прста на чело, ми на молитви изјављујемо да посвећујемо Богу све своје мисли; када мећемо крст на груди, ми приносимо Богу на жртву своје срце, сва осећања, и све жеље наше; а када мећемо крст на рамена, ми изјављујемо, да смо готови да Богу служимо свима својим силама, јер се у раменима усређује снага руку наших, које по највише израђују послове наше. А све је то опет скраћена представа целе радње хришћанске. Крст дакле, подсећавајући нас на то, шта је Бог учинио за нас, побуђује и обвезује и нас, да се и ми трудимо да извршимо Његову вољу. И овај знак крста, кад се с пажњом и поштовањем ставља има чудно и спасоносно значење. Па за то, бл. хришћани, стављајте на себе знак крста — правилно — хришћански и за време молитве у цркви и изван цркве и при сваком послу. „Не стиди се хришћанине крста

да не би се и тебе постидио Христос, када дође у слави својој, и када ће му предходити крст у сјајности већој него што су зраци сунчани — вели св. Златоуст.“

Па за то и ми, побожно клањајући се св. крсту у средни поста — велимо: ш неповѣдимаа и непостижимаа божественаа сило, чеснаго и животворајуаго креста не штаки насз грѣшныхз.

Мисли о недељним школама.

У нашем богохраимом отачанству од неког времена пренуо је неки нов живот. Заведоше се јавна зборишта и договори за унапређење свега оног, што беше досада код нас занемарено. Подигоше се по свима скоро окружним варошима па и другим мањим местима читаонице, одакле ће се јача свест пробуђивати у нашем народу. Но најбоља и најкористнија ствар која је покренута у нашем друштву по нашем мишљењу, то су недељне и празничне школе. Без сваке хвале морамо признателност осећати према поглавитом покретачу њеном г. министру просвете.

Врло је добро познато свакоме нашем родољубцу како је мали број писмених људи до сада био у Србији. Па то нас јошт већма ожалашћава, кад се опоменемо прошли времена, која нам прођоше без сваког скоро правог државног живота, изузимајући само једину установу народње војске са којом се пред светом дичити можемо. Установитељу њеном остаће на вечита времена светло име и неизгладним спомен у историји српској.

Време је већ дошло да се постарамо озбиљније око свог развитка те да јачим кораком напред пођемо; а то ћемо према положају свом и у садањим приликама једино моћи учинити, ако поред веће пажње о просветној струци, свесрдно подпомогнемо да недељне школе ухвате тврђег

и іачег корена у пресађивању њиховом, ако у првој и почетој енергији не оладнимо; и ако се тој без сваке сумње општекорисној потреби као што ваља одазову наши грађани у отаџбину, којих се млађи у тим школама умно и морално васпитати имају. До њих ће на сваки начин највише стајати да речена установа дуготрајна буде, и да се њој пожелана цел постигне. А да ће она не само онима који се тамо уче од користи за грађански живот бити, — но да ће одтуда и њиховим господарима и морална и материјална добит доћи то неподлежи никаквој сумњи.

Ово што смо напред рекли држали смо да је нужно било једино рад важности предмета о коме је реч. А главна нам је намера била, да искажемо нашу мисао ко да осем министра просвете и правих учитеља по паложају и позиву свом треба највише на недељним школама да судује? Без сумње хоћемо да рекнемо за свештенство наше. Г. министар при отварању збора учитељског између осталог рекао је, да ће задатак учитељског скупљања бити да изнађе лакши начин за предавање предмета у основним школама; а поред тога радиће живо и на томе, да и недељне школе час пре у живот ступе, које су већ доста давно код наше браће преко установљене, а томе је највише припомогло свештенство тамошње; и оно се са другим родољубцима својски заузело те установа та сада врло лепо напредује и добра плода доноси. Нећемо рећи да се и код нас није одазвало свештенство овој намери али желити је да оно живље прионе за ово красно дело унапређења народњег.

Зна се добро колико је устању један отличан свештеник у општини својој учинити за напредна предузећа, када он сам то радо покреће и добар пример даје. Народ наш радо слуша попу свога, особито кад види и добије уверење о његовој моралној узвишености и родољубивом заузећу; а то бива по нашем мишљењу због тога, што народ љуби своју веру, па то је и засведочио у најтежим

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNILIB.PS

временима, искушења свога у којима га је и свештенство патећи се заједно с њим — тешило. Имали смо о томе примера и у најближој прошлости нашој, а би ће их и у будуће само нека свештенство остане нераздвојени друг свога народа и прави браниоц среће и напредка народњег.

А с каквом јошт већом радошћу и поносом треба наши свештеници да врше учитељске дужности у општеполезним заводима, кад знаду да то раде у рођеној својој земљи и за у напређења њено? Кад учи рођеног брата србина да буде честан човек и полезан грађанин своје фамилије и домовине? А тако радећи оствариће општу жељу свију нас да земља унапредује у моралном и материјалном одношају.

Може бити да ће нам који од свештеника и рећи: „знамо ми да је доиста дужност наша, да у својој земљи све корисне установе подпомажемо, али су нас незгодне прилике окружиле те нам сметају и на путу стоје да можемо урадити оно што треба.“ Признати се мора да и то постоји код нашег свештенства у многим одношаима. Особито је оно морално понижено нешто по својој кривици, а више и из других призрења која ниуколико у власти његовој не стоје. Но кад већ видимо да наша драга отачбина предузима кораке који ће је довести до таквог стања да ће имати снаге да поправи и обрати пажњу своју на све оно што до сада по неким узроцима — који се ни су могли одклонити забачено бијаше. Треба дакле да прионемо живим силама за посао који сада у недељним школама у име Бога почесмо те да из тих школа створимо за млађи нараштај разсадник, из кога би могли израстити тврди стубови наше млађане и подижуће се зграде државне.

Жеља је свију родољубаца да и свештенство ту установу својски пригрли, и да тамо моралну науку најживље заступа и распрострањава; јер је на жалост досада одвећ занемарена била; па и нека њена начела са објаснењем младим људма онако исказује, да могу са ползом успевати,

те да доцније угледа и плоде тога труда свога, и најбољег блага у свом народу.

А неће сигурно пропасти ни труд свештеника око тога заузимања његова но ће домовина наградити заслуге свачије. Учињено добро неможе да се заборави вели наша народ пословица.

За љубав обште ствари држасмо да неће сгорег бити да искажемо ово неколико речи о бољем заузимању свештеника наших око недељних и празничних школа, те да народ Српски и овом приликом види, да попе његове својски се заузимају око умног развића и у напређења омладине његове.

С. П.

Уредништву „Пастира.“

(припслато од једног окр. Протоіереја)

„Како сам прочитао у „Пастиру“ да је његово високопреосвештенство г. митрополит Михаил положио основ фонду свештеничком и позвао нас да се тој високој потреби за наше свештенство одзовемо, једнако сам комбинирао и размишљао, како би се и на који начи ми могли одазвати, те да та лепа и неоцењена жеља нашег Архипастира, која је уједно општа жеља и целог нашег свештенства, не буде промашена. Видео сам, да се почело у име тога да одзива свештенство с добровољним приложима ко с дукатом, ко с два, а ко и с три. Но кад сам год узимао цифру, која би се од тих добровољних прилога могла скупити свагда сам долазио до тих жалостних закључака, да од таквог улога, и кад би сво свештенство без разлике дало по два и по три дуката, опет неби могло у свом фонду видети ни десети део оне суме, која би била довољна за прави капитал жељенога фонда. У овом субјективном разлагању и претресању, ја дочека да се састанем, приликом

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

овогодишње кондуите, скоро са свима свештеницима мог округа, и да се с њима споразумем. Ни један међу њима није се нашао, који није рад да се тај фонд не подигне и не оствари; но ни један не рече, да се та целъ с тако малим прилозима може достићи. Они у опште деле моје мњење, да ту треба изаћи с већим пожртвовањем. А како и на кој начин? Ми сувишних новаца немамо — то је сваког познато, но зато имамо друго нешто што смо у стању пожртвовати, ако не од једном, а оно у два три маха. Ми имамо *вир*. Па зато и нађосмо за добро, да сваки од нас у име тог фонда пожртвује једно-годишњи *вир*. Ако ово неможе бити одједном, то нека буде у три-пута. Нека се дакле нареди, да сваки свештеник буде дужан за три године дати томе фонду један свој годишњи бир било у новцу или у натури. Ја са целим свештенством мог округа изјављујем жељу и сагласије. Желио би да и други на то пристану, па да тако за три године створимо значајну суму новаца и наш фонд као што треба установимо.

Молим вас, господин уредниче, предајте ово моје писмо јавности и потражите од остале *браћие* да се на овај предлог одзове.“

Заиста лепа мисао. Ми би се радовали кад би и остале протојереји ову мисао прихватили и са својим подручним свештеницима овом предлогу одазвали се. Знамо да то не би било лако за поједине свештенике, но без жртве тешко да је се кад могло створити што ваљано, па треба то имати на уму и при овом случају.

Уредник.

Страдање св. мученика Ђорђа србина

(Наставак.)

— „Све је то савршена истина одговори Ђорђе, но само имам мало јошт да те замолим: постарај се молим те,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

колико можеш за ослобођење моје, јер је срце моје удаљено од сваке добродетељи, и зато желио би поживити јошт неколико, како би чим год угодно Богу. А ако ли утоме не успеш нека буде повољи божијој! ја ћу се постарати да твој настављењу следујем; а ти пак моли Бога да би он мене укрепио својом помоћу, као што је казано „ако бези мене ничтоже можете творити.“ — „Дајем ти моју тврду реч“ одговори Петар, да ћу употребити све моје силе за твоје спасење, и нећу поштедити ни своје моје имање.“ Много јошт друго, изговорио је за утиеху Ђорђа тај јерей Бога вишњег. Напослетку, пољубивши мученика свештеник рекао је: „Желим ти мира чедо моје! Господ нека оснажи и сачува те од сваког зла противничког“ — затим удали се, а сужан врати се у тавницу.

Другог дана, скупи се мложтво учених муслмана, и мученика изведу пред скуп. Али ни ласкања, ни разни докази, ни претње, — ништа им није помогло да обрлате *светога*, на своју страну. Са тежким оковима на рукама и ногама, они њега опет затворе у тавницу. Ђорђе је се тешио и за све благодарио Богу.

Међутим добри свештеник отиде к судији, и замоли га, да ослободи Ђорђа, обећавајући му зато богате дарове. Судија се обећа, да ће се постарати о ослобођењу. После осам дана, опет доведу сужна у судницу где су се скупили сви ревнитељи исламизма.

„Младићу!“ рече судија Ђорђу, зашто ти навлачиш на се толико срама и безчашћа? зар не видиш да ти се сви ругају? а другови твоји за тобом туже? Послушај мене, испуни наше жеље. Ево и сина мог (отац га је довео собом) он ће бити брат твој, а ја отац ваш, а имање моје биће и твоје. Као што видиш ја сам већ стар, умрећу, а ти ћеш бити други наследник свег мог имања. А да те заиста неварам, то да начинимо чговор, да га подпишем пред свима; и привешћу га у дело. Сви ћете уважавати и служити теби. Цео

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА
ВИБЛИОТЕКА

скуп громко је одобрио намеру судије. (Ту сам био и ја, вели писац живота овог мученика, и само сам се молио Господу, да неби допустио сатани исмејати младића.) На све те предлоге судијине, мученик је одговорио; „кад је теби тако мила моја срећа, и волеш ме; ја те молим остави ме да будем хришћанин, и да живим међу хришћанима. У противном случају, знај добро, да од вере и љубави ка Христу моме, ништа ме на свету одвоити неможе; ни богатство земаљско, ни слава времена, ни ватра, ни мач; ни ма какво мучење. Ја полажем наду на Господа мога, који ће ме у место временог блага наградити стогоубо већим благама у царству небесном. А ви сад неоклевајте, чините шта хоћете од ово троје: Или ме ослободите као хришћанина, или ме одпустите ка Христу моме што пре, или најпосле примите и сами веру, којом би се могли избавити од вечне муке.“

— „Ја те не принуђавам, да се одречеш Христа,“ рече судија, „и не браним ти да га љубиш и поштујеш; напротив ја га и сам љубим; верујем да је он зачет од Духа светог родно се без мужа од дјеве Марије, да је он истини пророк, који је се жив узнео на небо и који ће опет доћи да суди свету у посљедни дан. Проклет нек је који ово неверује што сам изказао; али шта с тим ми рђаво чинимо, што поштујемо Муамеда и закон његов чувамо? Какво зло чинимо ми што верујемо, да је Бог предао њему кључеве од раја?“

„Благодарим Богу моме“ одговори Ђорђе, за твоје јавно исповедање Христа, т. ј. да је се он зачео од Духа светог, родно се од дјеве Марије, да је он судија живих и мртвих, и да ће по заслугама, сваком своје дати. Тако верују сви народи од истока до запада! Но ти ниси јошт све казао: да су пре рођења Христовог, о њему предсказивали пророци. Они су говорили да ће се син и слово божје родити, као човек (поживити) с људма, примити њихове гре-

хе, да ће гођен бити од неверни Евреја, да ће бити распет, погребен, да ће васкрснути на небо, и сести с десне стране отца, и у последње дане, да ће доћи да суди живима и мртвима. А то је Христос казао у св. Евангелију свом: да су закон и пророци само до Јована били, а од Јована, па до краја света, неће бити другог пророка. По томе Муамед није пророк, јер се јавио после Христа, а име пророка и кључара раја, приденуо је себи он сам. Он вам је измислио рај, са јестивама и насладама телесним; написао је књигу, у којој је изложио чувствену вашу религију; а затим разнео глас као да ју је од Бога добио у време сна. Он сведочи сам о себи, а не пророци — као о Исусу Христу. Јели он створио ма какво чудо као Христос, за доказ истинитих својих речи? и јели когод видио кад је добио он књигу, као што је много евреја видело Мојсеја? — На нашто продужавати више говор? Ја не признајем њега за пророка. Ви у њега верујете и следујете му; а ја сам Христов и у овом и у будућем животу.“ Разјарена гомида народа, није могла слушати више, са великом виком устреми се на Ђорђа, и би га растргла да их судија не заустави својим момцима, па им рече: „Није ли мени дата царска власт осудити и оправдати?“ — „Теби је дата власт“ повичу сви, „зато треба и да судиш по законима нашим; јер ми и сами знамо законе, ма и да нисмо овлашћени од Султана“ — „Знам да знате законе“ рече им судија, „но шта треба чинити по вашем мишљењу?“ — „Сажећи га на ватри“ повичу зликовци, „па и пепео његов растури по ветру“ — „Зар зато што он хвали свој закон, запита их судија, а не прима наш?“ — А јели право да оставимо у животу човека, који грди нашега законодавца, нашег владара, наше судије, и усуђује се противуречити свима нама?“ — „Ништа тако ја од њега, што ви говорите, чуо несам“ — примети им судија. — „Мало је тога јошт, повичу присуствујући, он је исмејао и оскрнавио сав наш закон, наша света места, и све што нам је *свето!*“

„Јели истина што они противу тебе сведоче?“ упита судија Ђорђа. — Не, одговори мученик, могу ли ја хулити човека — творење божије? ја осуђујем само дела, и речи безаконика непримам, но истину Христову проповедам. и готов сам за њу умрети.“ — Јели то ругање што чујете?“ опет упита судија. — „Не, то није ругање одговоре они. Но јошт пре него што је к теби доведен он је изговорио те ружне речи, и ако га ти одпустиш, ти ћеш нарушити закон и веру нашу, и ми ћемо те јавити Султану. Тада судија види, да не само не може за Ђорђа ништа учинити, но и да самом њему грози опште незадовољство, па се прими стране тужилаца. Правдај се Ђорђе, рече он у чему те окривљују“ „Што сам казао, то сте чули, одговори мученик више немам шта.“

„Ја више верујем целој гомили овој рекао је малодушни судија, него теби самом, па тако кад нећеш да се одречеш Христа, а ти мораш умрети.“ Затим окрене се таласућој се гомили па рече: „грех за њега, нек буде на душама вашим, чините с њим шта хоћете.“

Зликовци јурну на мученика, и колико су планули да растргну јагње Христово: једни су га израђавили, други су га пљували и вукли овамо онамо, најпослед свежу му наопачке руке, баце му ланац за врат, и поведу га на пијак. Телал, из гласа викне: „Правоверни! скупите се сви, и донесите дрва, за спаљивање хулитеља наше вере.“ На глас његов стекла се множина мусломана. Једни су претили Ђорђу; други су га обмањивали богатим даровима; али мученик Христов непоколебљив је остао у вери својој и на све је с' постојанством одговарао. Близу цркве св. Софије к мученику приближи се и свештеник Петар, и каже му: „Ђорђе потрпи мало сада, да би се радовао са Христом вечно.“

— „Оче моли Господа не би ли ме укрепио,“ рече Ђорђе. — Чувши то мусломани, отерају свештеника Петра од мученика. Међутим Петар је имао једног друга мусломана,

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

који је веровао у Христа; само што га није смео јавно исповедати, а све што га је свештеник учио примао је радо. Ово га свештеник замоли, да се не одваја од мученика; већ да слуша, шта ће муслимани говорити, и шта ће им Ђорђе одговарати. А сам скупи ту находехе се свештенике и православне грађане, па им рече: Браћо! Молите се Господу, да укрепи он брата нашег напредстојећи му подвиг.“ Општа молитва проведе се са сузама: „Господи Исусе Христе,“ молили су се они, који си учинио знамења и чудеса над мученицима, снажи и овога мученика, да те исповеди до краја упоследње дане ове, учини и с њим спасоносно знамење да они који виде и чују, због њега прославе име твоје, јер си благословен на веки амин.“

Муслимани донелису дрва, и кад су приуговорили спалиште на ново почну одвраћати Ђорђа, и обмањивати га разним даровима. но он ми је с' постојанством одговорио „колико пути већ вам ја говорих, да од вере моје никад се одрећи нећу — па ни иљадама покушаја немогу ме на то склонити.“ НепокOLEбљивост Ђорђева ускори му мучење. По заповести извршиоца казни, много њих похитају у куће да донесу ватру: једни су доносили мехове, други угаљ, — сви потрче један за другим, да распале ватру, мислећи да велику жртву Богу приносе. Најпосле ватра се разгори, и они збацивши горње хаљине с мученика, баце га у ватру но одмах га опет тргну из пламена, за нова убеђења. „Несрећниче“ кажу му „зашто себе губиш? Зар не видиш, колико ти добра ми желимо? Зашто слушаш савете попа? Зар не видиш да он теби смрт жели? да би се користовао твоим имањем и заслужио похвалу од другова своих. Али ми се опет Бога бојмо, и ни смо ради да ти као свећа изгори живот твој на ватри. Послушај нас, одреци се данас од Христа, испуни нашу жељу, па ћеш добити све што ти се обећало. Што се послетка тиче ти остани овде, и живи по нашем закону, и ако ли нежелиш остати овде, ти можеш ићи куда знаш; и

чинити шта хоћеш. Земља је цара нашег пространа, као и других царева. Поштеди твоје младости и не губи себе тако лакомислено.“

„Зар нисте и сами признали, рече Ђорђе, да ће Христос напоследку доћи, да суди свима, рођенима од Адама, да ће он оделити праведнике од грешних, да ће последње послати у ад на вечне муке, за светске насладе, а праведне да ће увести у царство небесно, на вечно блаженство, за претрпљена страдања у свету? — „То небесно царство, очекује само оне, који љубе Христа, и страдају за име његово. А зашто ви мене кушате, као човека мрачног и лакомисленог? Господ мој казао је: Ксакз убо, исповѣсть ма предз человекѣки, исповѣмз его и азз предз оцемз моимз иже на небесѣхз. А иже отвержетса мене предз человекѣки, отвергѣтса его и азз предз оцемз моимз иже на небесѣхз. (Мат. 10), (32—33.) И тако ништа ме неможе одвоити од љубави ка Христу моме: Ватра ме неможе изгорети, као што ви кажете; но само ће ме преселити са овога у други свет. А ватра вечна, изстребиће све неверне.“ „Нек ти је на знање, рекоше му гонитељи да те та ватра неће одма преселити. Не, ти ћеш много претрпети док пређеш у други свет!“ — И за тим опет поврате Ђорђа на ватру док му сва кожа испуца од пламена, па га опет истргну из пламена, и рекну му: „Шта Ђорђе осећаш ли дејство ватре?“ — „Не — не осећам, одговори он; јер онај, који је створио ватру претвара је у росу, а вас несреће, сбрисаће и ова и будућа ватра. По милости Христа мога, ја се нестрашим никакве ватре, ни садање ни будуће!“ То је био последњи одговор. — Зликовци опет вргну мученика у ватру. Ђорђе падне лицем к истоку, и пошто му сагореше везе на рукама, он дигне десницу, начини крсни знак, и јасно произнесе: „Господи Исусе Христе, у руке твоје предајем душу моју.“ Један од зликовца великом једном цепаницом удари страдалца по глави који одма умре. У то време небо се наоблачи, облаци се наднесу

над ватром и овлаже је. Сви присуствујући, зачуде се том појаву; хришћани прославише Бога, мусломани збунишесе, а много је њих и плакало.

Охрабрени необичним појавом хришћани, отиду градоначелнику и кажу му: „Хришћанин Ђорђе умро је за Христа, но дај нам тело његово да саранимо!“ — „Недамо вам ниједне частице тела његовог“ претећим гласом одговоре ту присуствујући мусломани, сагорећемо га свога, и сами прах расејаћемо по ветру.“ — Тада хришћани отиду к судији и замоле га за остатке мученика. „Ти си био узрок смрти Ђорђевој, рече судија Петру, и ти ћеш Богу одговарати за њега.“ — „Ако сам му ја ма какво зло учинио, нека буде тако“ одговори свештеник. Ја сам га саветовао, а што је га постигло, то је била воља божија. Ђорђе је умро за веру, па зато не ви, него ми смо дужни саранити га.“ — Идите и сараните га, рече наипосле судија, само не заборавите на дарове, и постарајте се склонити на то све који тамо буду.“

Свештеник са хришћанима, опет отиде к скупу, с даровима. Но молбе његове јошт већма распали неверне. Тело мученика није могло изгорети, с тога душмани наложе много већу ватру с којом се надаху сасвим упепео претворити тело мученика. Но све је било узалудно! После и ове немогућности, непријатељи навуку трупове мртвих животиња, и набацају их на ватру; да би се са костима њивим, смешали и остатци мученика. Опет буде немогуће. Кости животиња изгору, а мошти *светога*, остану целе и неповређене. Тако необични појав порази све и нико незнаде шта да ради. Ozлојеђени до крајности говорили су: узалудно мисли тај поц добити тело и поштовати га као тело *светога*. Не, до сутра, ми ћемо тело сагорети, а ако ли не згоре, а ми ћемо га бацити у какву ђубревиту рупу.“ Свештеник покаже намеру непријатеља осталима хришћанима. „Идите сви ви кући“ рекао је један од хришћана, „а ја помоћу бо-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

жиом, надам се ноћас узети тело, и пренети га у кућу свештеника. И заиста, упо' ноћи, одважни хришћанин, узео мошти мученика, и пренесе их у саборну цркву. У јутру ревностни Петар отиде к судији и каже му: Господине мој!, нека ти је на знање, да сам ја јутрос зором, по обичају дошао у цркву, и на сред храма нађем остатке Ђорђеове; сад шта нам кажеш да чинимо?." Судија се упрепаста, па рече ту присуствујућим мусломанима: „Знајте де је Ђорђе свети човек; стражари ноћни, јавили су ми да су они ноћас велику ватру наложили, за спаљивање тела његовог; но оно на једанпут изчезне пред њима. — Сад дозвољавам вам (хришћанима) идите и сараните га с чашћу како знате.“

Сав клир и народ, што је свештеник скупио, са песмама, и мученичким славословљем саране страдалца у цркви свете великомученице Марине, у славу Христа. Молитвама светога мученика, да удостоји Господ и нас свога небесног царства. Амин.

Свети мученик Ђорђе Србин, претрпио је мученичку смрт у 1515. год. Фебруара, 11. дана у граду Софи.

³/₃ 1869. год.
У Београду.

с' Руског
Љуб. Ђ. Бркић,
богослов.

О стању нашега свештенства.

(од А. Илића.)

Било је досада сваком даном приликом живог говора о поболшању стања отачанственог свештенства. О том предмету писаше осим свештенства и многи други зналци народњег и свештеног живота, као што је међу осталим чланак о „свештенству и ратарству“ написан пре неколико година са острва Халхије у коме живим бојама обележено бејаше

*

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

злохудно стање нашег свештенства као и то: — какве би неоценљиве користи кадро било оно допринети народу и држави својим положајем, кад не би било изложено толиким неприликама односно свог материјалног стања. Скоро и на свима скупштинама у ослобођеној Србији покретано бејаше питање о бољој судби отачанственог свештенства, о чему и највиша власт духовна живо настојаваше, и захтеваше да се створи такав положај; у ком положају оно моћи ће јаче кретати просвету и самосвест у народу. За бољу судбу свештенства, и за његово измирење с народом, предлагано је различних начина који би у свему према сувременој потреби и имућству народњем удешени били. — Но и пак ти сви покушаји о бољој судби отачанственог свештенства, осташе без икаква успеха и ако се томе нико одсечно противио није. Служитељи олтара божјег и даље осташе при томе, да ужитак прибављају оним истим начином који му у најцрњим данима народњег живота пружен бејаше. И дан данашњи оправдава се код наших свештеника она народна речица: „*Попу па и преору!*“ Свештенство отачанствено и ако је сада много напредније у знању од своих предшественика, са незгодног положаја свог, опет није у стању да користи сувременој потреби народа свог, и да оправда оно што се с правом од њега очекује.

Кад погледамо на све редове који у земљи постоје, и видимо тако нагли напредак у свему што се створи у ослобођеној Србији, то нам се нехотично намеће питање, да ли је и отачанствена црква у препорођеној отачбини нашој ма колико напредовало? и да ли је подржавана била у оним истим начелима оданости, која је негда њене и отачаства синове загревала на одсудну борбу противу угњетача? — Ко иоле познаје у каквом је стању и данас отачанствена црква и њено свештенство, као главни чиниоци у друштвеном животу, ова велим стихија која дубоко засеца у живот народа, тај мора признати да је она све до сада за

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

немарена била, и већином себи самој остављана. Према оваком стању отачанствене цркве и њеног свештенства, није се чудити што је наш народ иначе разборит и побожан, врло мало има појма о правом основу своје вере већ је шта више и само чувство побожности на многим местима успавано. Са чега се и даје мислити у каквом је стању и само благочастије и морална висина верујућих на чему сва и физичка и морална снага свакога народа лежи.

Кад успоредимо ово стање цркве отачанствене, са негдашњом ватреном љубављу и оданошћу наших старих отачанственика под игом турским бившим, садашње изопачавање и овлашно узимање сушности вере и њених установа, са негдашњом синовном љубављу и оданошћу светој цркви; — то смо принуђени запитати се: зашто је једна отачанствена црква са своим клиром, поред толиког напредка и *благоденствија*, тако *скудна* и *скучена* остала, да се може рећи са онаким средствима а док је још као мученица под игом угњетача била?

Оволиком оназађењу отачанственог свештенства као главног фактора у делу препорођаја народњег, узрока има на много страна, и ми се нећемо упуштати сувишно то доказујући, колико што ћемо гледати да што више узмогнемо изнети како сами положај свештенства, тако и удесни начин за створити бољи положај свештенству, како би после могли с правом тражити, да нам свештеници не само словом, но и делима буду прави учитељи и пастири. Овако пак стање и положај које свештенство у друштву до сад заузима доноси штетне последице колико за друштво толико и за саму државу, поглавито у извршењу њених моралних начела. Ко познаје све оне догађаје из тужне наше прошлости; које на губитаке физичке и моралне снаге народње произведоше неки запојени духом *самовластија*, а заграбивши власт у своје шаке, који не оставише на миру ни мучеће се ратаре, ни брижне трговце и занатлије, па ни саме скромне

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

служитеље цркве и смирене монахе — тај ће имати поди-
не вере, да су ови појави били од штетних пошљедица ко-
лико по државу и друштво, толико јоште већма по цркву
и њено свештенство. Поред изложеног, црква и њено свеш-
тенство свагда се је до сада као нешто узгредно рачунало,
зато што оно неимајући никаквог удела у законодавству,
свагда је било мањег уплива на извору одакле истицаше
блатодет свима сталежима државних и народских раденика;
па је се морало са оним што му је из милости пружено
задовољити. Напротив стање осталих чинитеља народских,
према потребама и времену непрестано је ишло све досада
на боље. О том сведочи не само систематичка плата чинов-
ничка, но и поделење на класе, периодичке повишице, до-
датци на скупоћу и т. д. Овако је стање чиновника који
никада нису били од свештенства већи чиноци народа, и
чији позив такође није светији, нити већи од свештеничког.

Свештенство пак отачанства нашег, које свагда и у најосуд-
нијим часовима би неодступни учесник народа у самопрего-
рењу и борби за слободу, које је свагда и словом и делом
свом стаду предњачило, сачувавши му најдрагоценије оста-
тке вере и народности, неби срећно и до данас видети свој
положај уређен онако, као што га сви остали служитељи
земље давно заузеше. На срамоту земље и на понижење на-
рода и цркве, и данас је оно на благодушије народа оста-
вљено, и зазорним се начином за своје заслуге наплаћује.
Са чега на многим местима народ од неког подстрекнут
и назива своје свештенике *спахијама*, али не са њова тако
званог спахинског положаја, него што се купећи сир, јаџа,
жито за своје заслуге тако наплаћују. Ладноћи дакле и од-
вратности народа од свештенства па и саме цркве, доста је
и овај систем наплате принео, са кога се свештенство у ве-
читој терби и опозицији с народом налази; јер народ ра-
чуна да му је ово од свег терета најтеже, а друго држи
и то, да он може са оним, кога сам лично плаћа располагати

како хоће и тражити да му учини оно што он хоће. Да је овако у ствари имамо примера сваки дан где многи траже од свештеника, да му учини оно, што им он није дужан чинити, или што по закону и несме учинити. Сад ако свештеник не учини сваком пожељи, изложен је оговарању и мржњи својих парохијана, ако ли се превари нешто из љубави, а нешто и рад своје користи те преко закона учини онда се суди и осуђује.

Из овога се даје јасно видети како је ономе који је на доброту другога остављен. Свештенство наше у непрестаној је опозицији спрема народа с једне и закона како црквеног тако и грађанског с друге стране.

(Наставиће се.)

Историја хришћанске цркве.

(Наставак.)

I.

Силазак светог Духа. — Црква апостолска у Јерусалиму.

(Дџан. Апост. гл. I — VI.)

Пошто се Господ вознесао, апостоли се врате с горе Елеонске у Јерусалим. Ту се они налажаху сви заједно, и с вером очекиваху обећаног Утешитеља и наставника, Духа светог. Они чињаху непрекидне молитве у горници Сионској. Неки мисле, да је та горница (соба) била она иста, у којој је Господ свршио тајну вечеру. Код Јудеја беше од старине обичај, да одвајају на тавану дома једну собу за молитву; и ова молитвенска соба звала се *горница*. Ту бејаху Петар и Јаков, Јован и Андреј, Филип и Тома, Вартоломеј и Матеј, Јаков Алфејев и Симон Зилот, и Јуда, брат Јаковљев. Заједно са апостолима утрајућој овој молитви бејаше и Пресвета Богородица, неке жене, које су служиле

Господу у време његовог земаљског живота, и други верујући. Свега их беше око сто и двадесет душа. Тако је малена била у то време црква Христова, која је требала да се распростре „до последњих крајева земаљских:“

Прво дело које предузеше ученици било је да изберу другог апостола на место Јуде Искаријотског те да потпуне број дванајсторице, које избра Господу у почетку. Јуда, кад учини страшно преступљење у издајству Господа, није могао поднети укоре савести своје, у очајању лишио је себе живота. Па за то Петар предложи да се избере један од оних, који су се с њима налази уз Господа, од његовог крштења до вазнесења. На то се сви сагласе и наменују два ученика, Јосифа прозваног Јустом или *праведним*, и Матију; и у молитви просили су од Господа срцезалца, да им покаже — који је од њих двојице њему угодан да се избере на апостолску службу. После молитве бацили су коцке; коцка је пала на Матију и њега су придодали к једанајсторици апостолима.

Прошло је десет дана после вазнесења; настао је дан Петдесетнице. Овај празник у пређашња времена светкован је великом свечаношћу петдесетни дан после Пасхе. Овај дан напомињао им је онај дан, кад је дарован био Мојсију закон на гори Синајској, и тада су приносили Господу за знак благодарности прве плодове жртве. Синагоге и домови украшавани су били гранчицама и цветовима дрва, последници Мојсеова закона сабирали су се са свих страна у Јерусалим. У то време, о коме је реч несуду већ само Јудеји признавали закон Мојсеов, него су га и многи туђоземци примали: једни са свима његовим обредима, други пак несуду испуњевали све обреде, него су признавали науку и клањали се једном Богу. Јудеји су назвали ове туђоземце, који су примили њихову веру, *прозелитима* (дошљацима.) И тако се у Јерусалиму налазила огромна маса народа из разних крајева. Овај свечани дан, који је већ прослављен због

тога, што је дарован закон на гори Синају, изабран беше од Господа да тада излије на ученике своје вишу силу ради распрострањења његовог закона.

Верујући молили су се једнодушно у горници на гори Сиону, кад наједанпут у трећи *) час дана, а то је по нашем рачунању, у девет часова *изјутра*, чује се шум као од силног ветра, и Дух свети, у виду пламених језика, спусти се на свакога од њих. И сви, испуњени Духом светим, добили су изненада велику мудрост да говоре разним језицима. На тај шум стекла се множина народа, и сви су се чудили, слушајући, да ученици говоре са сваким на његовом сопственом језику. „Шта то значи? питали су они један другог. Зна се, да су ови људи сви Галилејци; но како они говоре разним језицима? Овде видимо и Партјане, и Мидјане, Еламите, *) житеље Месопотамије, Јудеје из Кападокије становнике Понта и Азије, Фригије и Памфилије, Египта и Ливјских страна, из Пима Јудеје, и обраћене незнабошце, Крићане и Аравићане, и сви чујемо ди они на нашим језицима проповедају велика дела божија; па шта то значи?“

Но док се неки овако дивеше — други, неразумевајући речи апостола, које су ови туђоземцима говорили, смејали су се и говорили: „мора бити да су они пијани.“ Апостоли сад устану и Петар гласно сакупљеном народу почне говорити: „Јудејци и сви житељи Јерусалима! чуите и памтите моје речи: несу они пијани, као што ви мислите, јер је сад тек трећи час од дана; но то је оно што је предказао пророк Јоил: „и вѣдетъ по сиѣхъ, и излїю ѿ Дѣха моего на всакѣ плоть, и прорекѣтъ сынове ваши, и дщери ваши, и старцы ваши снѣга ѣзратъ и юноши ваши видѣнїа ѣвидатъ. Ибо на рабы моя, и на рабины моя во дни оны излїю ѿ Дѣха моего: И дамъ чѣдеса на небеси, и на земли, кровъ и огонь,

*) Јудеи су рачунали часове од изласка сунца. Трећи час молитве, и до тог времена нису јели.

*) Који живе у Персији.

УНИВЕРЗИТЕТСКА

БИБЛИОТЕКА

и крѣненіе дыма, Солнце ѿбратитса ко тмѣ и луна кз кровь, прежде неже прѣити дню Господню великомѣ, и просвѣщенномѣ. И вѣдетз, всакз, ѿже призоветз ѿма Господне, спасетса.“ Дуго іош и за много говорио іе у овом смислу Петар. Господ іе даровао ученицима, заједно са знањем іе-зика, и премудрост, силу и постојанство духа. Он им іе раније казао: „не брините се о томе, како и шта ћете говорити, вама ће се дати шта ћете говорити; іер наћете ви говорити, него Дух вашега оца.“ Дух свети и помагаше Петру у речи. Петар, напомену слушаоцима пророштва о Спаситељу, напомене и то да таі исти Исус Назорејац, кога су они распели, приковавши Га на крст рукама беззаконика, васкресао іе из мртвих вазнесао се на небо, и примивши од оца обећаног Духа, излио Га іе на ученике своіе. Он іе неустрашљиво сведочио, да іе таі Исус-Христос и Господ.

Та реч прво сведочанство народу о Исусу Христу после његовог васкрсења, произвела іе силни утисак на слушаоце. Они се разжале и признавши своіе погрешке и своју немоћ, повичу радосно: „браћо шта ћемо да чинимо?“

(Наставиће се.)

О Г Л А С И.

Г.Г. Уписници „Пастира,“ који су се доцније уписали на наш лист па нису добили — 1 2 и 3. број нашег листа — добиће скоро; іер су ови бројеви дати у штампу да се прештампају.

Уредник.

КОРЕШНОДЕНЦИЈА.

Г. Р. Ж. Намеснику Убеком, ваши 8. дуката цесареки за 8. уписника, примило іе уредништво.